

Undervisningsmaterialer om kulturmøde

Jøder og jyder

Kaare Bing – familie med sønderjyske og gamle dansk-jødiske rødder

Min mor var jyde – min far var jøde – vokalerne var for mig en pudsigt forskel, som jeg ellers ikke hæftede mig ved, før meget senere. Min familie startede i sin tid produktionen af Bing & Grøndahls Juleplatter, og den lange integrations- og assimilationsproces, som Juleplatternes eksistens står som udtryk for, endte for mig – og mine efterkommere – med den næsten fuldkomne assimilation, idet vi alle blev ført ind i den mere eller mindre kristne verden og endte som julefestere, med alt hvad dertil hører af risengrød med mandel, flæskesteg og "Juletræet med sin pynt..." Og med fader Bing, som et julefejringens midtpunkt.

Det var nu ikke kun julen, der slog mit kristne tilhørsforhold fast – døbt blev jeg (i Godthåbskirken) og sandelig blev jeg også konfirmeret - to år efter min mors død. Det var i Frederiksberg kirke af en præst med det gode navn Engel. Kan man være heldigere!

Min jødiske far, hvis egen far døde i 1885 og er begravet på Møllegade, holdt oven i købet en fin konfirmationsmiddag for mig, der viser en lille betuttet, umoden konfirmand omgivet af ældre tanter og onkler, hvoraf ingen var hentet fra en eventuel jødisk familiekræds. Jo, en kusine af min far, men hun var gift med en uden for kredsen. Kort sagt: Ingen jødedom i min opvækst – jeg vidste intet om, hvad dette begreb indeholdt. Og Bing & Grøndahl var jo indbegrebet af dansk industri og kultur, så hvad skulle få mig til at tænke i andre baner.

Det må have været i gymnasiet, det langsomt sivede ind – ikke at jeg var udsat for forulempelser (min kammerater var lige så uvidende om mig som jeg selv), men med meldingerne fra Tyskland, det var i 30'erne, begyndte tankerne at melde sig, og i 1943 blev de bevidste. Intellektuelt, vil jeg måske kalde det. For jeg mindes, at jeg reagerede på det fornuftsstridige i, at *jeg* skulle være uønsket i dette land. Jeg

adskilte mig jo ikke fra andre danskere – mente jeg da. Og jeg tilhørte ikke nogen anden gruppering, jeg umiddelbart følte mig solidarisk med. Jeg kendte ingen jøder – og hvordan føles en abstrakt solidaritet? Udspringer den ikke af en følt medleven?

Vel – efterhånden som årene indhentede mig, udviklede mig, prøvede jeg i skrift og tale at give udtryk for en holdning til den verden, der omgav mig. Men stadigvæk: Jeg var ikke med i grupperingen – jeg reagerede, når nogen hævdede, at jøderne, jeg, tilhørte en etnisk minoritet. Vel gjorde jeg ej – jeg var dansker, min mor var sønderjyde, min far var københavnerjøde og jeg var en ganske almindelig frederiksberger.

Nu har jeg aldrig brudt mig om at tilhøre en gruppe, blive karakteriseret generelt. Selv efter mange år i Norge blev jeg aldrig medlem af Den danske forening i Oslo – jeg levede i det norske samfund, skrev for nordmænd i aviser og TV, giftede mig norsk, fik norsk barn – og glemte efterhånden næsten mit modersmål. Et senere dansk giftermål førte mig tilbage til Danmark med Norge i baglommen. Nu er jeg ikke medlem af Den norske forening i Danmark.

Min danske kone kom ud af de såkaldte gamle danske jødiske slægter, og dér hører det så absolut til de gode minder, at familien og slægten mødtes 1. juledag til overdådigt julebord og et juletræ, der blev midtpunkt for selskabets unisone "Et barn er født i Bethlehem". Det var bare sådan en dansk jul skulle være – hvad ellers!

Jeg endte som formand for Selskabet for Dansk Jødisk Historie og bestyrelsesmedlem i Dansk Jødisk Museum – javel, jeg søgte det ikke, vidste ikke at Selskabet eksisterede, da jeg blev spurt, om jeg ville gå ind i bestyrelsen. Jeg svarede, at mit kendskab til det eventuelt jødiske lå på et meget lille sted – og historiker var jeg slet ikke, men det var netop det, samt mit job som formidler man kunne bruge. At de otte år som formand har lært mig meget, jeg ikke anede og givet mig indblik i en kultur, jeg ikke kendte og ført mig i forbindelse med mennesker, jeg nok ellers aldrig ville have mødt – er jeg meget taknemlig for. Men det har ikke ført mig bort fra den assimilationslinie, som Juleplatterne er udtryk for. Jeg har ikke følt nogen forpligtelse overfor de gamle – for så skulle jeg jo også begynde at tænke på mine andre forfædre, præsterne i Sønderjylland, som nu sidder i deres himmel og følger mig, mens jeg skriver dette.